

ВИКОРИСТАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ЦЕНТРИ З КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК

© Пирог О.В., 2011

Провідна роль у формуванні та розвитку інноваційних економік країн – лідерів світового господарства належить вищим навчальним закладам через комерціалізацію науково-технічних розробок. Лідером в наданні можливостей комерціалізації дослідницької діяльності університетів стали США, де урядом була прийнята ціла низка законодавчих актів у напрямі забезпечення партнерства між бізнесом, університетами та науковими установами. Визначальними стали прийняті в 1980 р. закони Бей – Доула, що дозволив університетам, неприбутковим організаціям та малому бізнесу отримувати права інтелектуальної власності на результати наукових розробок, виконаних за рахунок фінансування з бюджету, та Стівенсона – Уайдлера, який стимулював створення в лабораторіях офісів практичного застосування технологій із своїм штатом, наслідком яких стало різке зростання трансферу результатів наукових досліджень, що виконувались у фінансованих урядом проектах. Незважаючи на закріплення на національному рівні інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку, в Україні такий досвід відсутній.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара входить до десятки провідних вищих навчальних закладів України та приймає участь в Інноваційному кластері з машинобудування, що дає можливість впроваджувати накоплені, значний перелік високотехнологічних розробок, як результат успішних НДДКР попередніх років.

Враховуючи обмеженість бюджетного фінансування наукової діяльності, виникає об'єктивна необхідність розвивати поруч з традиційними освітніми, науковими та управлінськими функціями, також і підприємницьку діяльність. Потреба в цьому зумовлюється наступними причинами: необхідністю свободи комерціалізації результатів наукової діяльності, пошуком додаткових джерел фінансування НДДКР через розширення наукових та науково-технічних послуг, що надаються університетами, необхідністю більш гнучкої кадрової політики.

Співробітниками Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара у 2010 р. був розроблений проект щодо створення Інноваційно-консультаційного центру з комерціалізації науково-технічних розробок, який має бути невід'ємною структурною складовою дослідницького університету, що забезпечуватиме ефективний менеджмент науково-дослідної діяльності та просування новітніх технологій на ринок. Ідея даного проекту сформувалась у результаті науково-дослідної роботи викладачів та студентів факультету міжнародної економіки університету за 2009 – 2010 рр., під час якої були підготовлені бізнес-плани для наукових розробок науковців університету з різних напрямків (біологічний, хімічний, технічний тощо) та були презентовані під час круглого столу та науково-практичного семінару, на яких були присутні представники бізнес-структур Дніпропетровської області.

Інноваційно-консультаційний центр – інфраструктурна складова, що поєднує людей, наукові розробки та об'єкти з метою просування новітніх технологій та високотехнологічних послуг на ринок. Головною метою діяльності центру є пошук цільових інвесторів для ефективного трансферу технологій, розробка та супроводження (фінансове, інформаційне, правове, кадрове, технічне), бізнес-планів випуску інноваційної продукції, розширення кола потенційних споживачів науково-технічних послуг університету на умовах змішаного фінансування.

Підґрунтям для надання якісних консультаційних послуг з супроводу та доведення науково-технічних розробок та пропозицій до їх комерціалізації є накопичений практичний досвід та знання

співробітників університету в таких галузях як консалтинг, бізнес-планування, менеджмент та маркетинг наукових досліджень.

Передбачається, що реалізація даного проекту матиме позитивні наслідки як регіонального, так і національного рівнів: для Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара – розширення економічних функцій університету та перехід до інноваційного, підприємницького менеджменту, який сприятиме підвищенню ефективності діяльності дослідницького університету; для Дніпропетровської області та промислового сектору України – впровадження новітніх технологій і, як наслідок, підвищення рівня міжнародної конкурентоздатності економіки України. Окрім цього, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара за участю інноваційно-консультаційного центру ефективно формуватиме та розвиватиме інноваційну діяльність регіону.

Інноваційно-консультаційний центр забезпечить ефективний менеджмент науково-технічної діяльності університету та в перспективі, на умовах самоокупності, виконуватиме функцію технологічного брокера в регіоні у переважній більшості для вищих навчальних закладів, тобто шляхом комбінаторики базових НДДКР буде впроваджувати інноваційні продукти у виробництво.

Центр з комерціалізації науково-технічних виконуватиме інформаційний, організаційний, маркетинговий, правовий супровід комерціалізації науково-технічних розробок, здійснюватиме їх експертну оцінку. Під час здійснення консалтингової діяльності планується розробити: методики оцінки інтелектуальної власності для їх трансферу; адаптовані комп'ютерні програми для розробки бізнес-планів з впровадження результатів НДДКР; пакети документів супроводження комерціалізації новітніх технологій; програма підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері проектного та інноваційного менеджменту; концепція створення Інтернет-мережі технологічних брокерів.

Реалізація проекту складається з трьох етапів:

- перший етап - організаційний (2011 р.): підбір персоналу; матеріальне, інформаційне, нормативно-правове та методичне забезпечення діяльності інноваційно-консультаційного центру; формування систематизованої бази інноваційних проєктів; пошук партнерів, замовників та інвесторів;

- другий етап – позиціонування та просування наукових розробок на ринок (2012 р.): організація та проведення конференцій, круглих столів, виставок; здійснення маркетингових досліджень потреб у наукових розробках великих корпорацій України; розробка та деталізація бізнес-проєктів для конкретних інвесторів; супроводження комерціалізації розробок;

- третій етап – самостійна діяльність інноваційно-інвестиційного центру Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара на умовах самоокупності.

Однак, організація інноваційно-консультаційного центру та його діяльність потребує фінансової підтримки з боку держави, що є необхідною умовою конструктивного підходу до забезпечення інноваційного розвитку національної економіки у контексті реалізації економічної політики нового уряду. При цьому, обсяги державного фінансування проєкту передбачаються для реалізації першого та другого етапів здійснення проєкту.

Запропонований проєкт щодо створення Інноваційно-консультаційного центру з комерціалізації науково-технічних розробок обговорювався на регіональному рівні, отримав позитивні відгуки та підтримку від керівництва університету й обласної влади, за результатами чого був включений до Стратегії розвитку Дніпропетровської області до 2015 р. у напрямку “Розвиток науки та інноваційної діяльності”.

Таким чином, створення Інноваційно-консультаційного центру з комерціалізації науково-технічних розробок дасть можливість ефективно використовувати численні наукові розробки, які напрацьовані в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, для формування основ високотехнологічної економіки Дніпропетровського регіону. Тоді як, системний розвиток регіональних центрів з комерціалізації науково-технічних розробок створить основу для формування національної інноваційної економіки та буде стимулювати розвиток інноваційної інфраструктури України.